

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 4Obdo/10/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712215634
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 08. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Mederová
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:8712215634.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Mederovej a členiek senátu JUDr. Lenky Praženkovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej v spore žalobcov 1/ Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom Špitálska 6, Bratislava, IČO: 30 854 687, 2/ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom Špitálska 4-6, Bratislava, IČO: 00 681 156, obaja žalobcovia zastúpení Martin Pavle s. r. o., so sídlom Pribinova 4, Bratislava, IČO: 36 860 450, proti žalovanému Dobrá cesta, občianske združenie so sídlom J. Curie 2, Poprad, IČO: 37 790 986, zastúpený JUDr. Milan Žoldoš, advokát, s.r.o., so sídlom Karpatská 11, Poprad, IČO: 47 251 506, o zaplatenie 52 596,22 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 9Cb/146/2014, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2023 č. k. 2Cob/8/2023-752, takto

rozhodol:

- I. V konaní p o k r a č u j e s právnym nástupcom žalobcu 1/ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, so sídlom Špitálska 4-6, Bratislava, IČO: 00 681 156.
- II. Dovolanie o d m i e t a .
- III. Žalobca 2/ m á proti žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. januára 2020 č. k. 9Cb/146/2014-448 vo výroku I. rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 52 596,22 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 52 596,22 eura od 27. júna 2012 do zaplatenia, to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. súd prvej inštancie konanie voči žalobcovi 1/ zastavil, vo výroku III. žalovanému pri zastavení konania voči žalobcovi 1/ priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi 1/ vo výške 100 % účelne vynaložených trov konania a vo výroku IV. súd prvej inštancie žalobcovi 2/ priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania vo výške 100 % účelne vyložených trov konania.

1.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca 1/ sa žalobou doručenou súdu 2. novembra 2012 domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 52 596,22 eura s náhradou trov konania. Uplatnený nárok odôvodnil tým, že v zastúpení Fondom sociálneho rozvoja ako sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom pre operačný program „Zamestnanosť a sociálna inklúzia“ uzatvoril so žalovaným 19. februára 2010 Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. 096/2010-IZ-4.0/V kód ITMS27120230043 (ďalej len „Zmluva o poskytnutí NFP“) pre projekt s názvom Moja cesta k samozamestnaniu s celkovými oprávnenými nárokmi na realizáciu projektu v sume 196 082,40 eura. Žalovanému bola poskytnutá zálohová platba dňa 8. marca 2010 vo výške 52 596,22 eura, a to z prostriedkov Európskej únie suma 44 706,79 eura a z prostriedkov štátneho rozpočtu suma 7 889,43 eura. Podľa čl. 1 ods. 1 Všeobecných zmluvných podmienok k Zmluve o poskytnutí NFP (ďalej len „VZP“) sa žalovaný zaviazal dodržiavať ustanovenia zmluvy tak, aby bol projekt realizovaný riadne, včas a v súlade s jeho podmienkami. Nespĺnenie podmienok a povinností, ktoré žalovanému vyplývajú zo zmluvy sa považuje za podstatné porušenie zmluvy s možnosťou odstúpenia od zmluvy. Žalovaný podľa žalobcu 1/ nerealizoval projekt v súlade so zmluvou, a to z dôvodu, že nerealizoval aktivity projektu v

zmysle časového harmonogramu a porušil svoj zmluvný záväzok týkajúci sa vecnej a časovej realizácie aktivít projektu. Žalovaný nezačal s realizáciou jednotlivých aktivít projektu (školenia, kurzy, semináre). Túto skutočnosť bol podľa žalobcu 1/ žalovaný povinný oznámiť žalobcovi 1/ v súlade s čl. 8 bod 2 VZP a zároveň požiadať žalobcu 1/ bezodkladne o zmenu zmluvy hneď ako sa dostal do omeškania so začatím realizácie aktivít projektu. Žalobca 1/ podľa čl. 9 ods. 2.2 VZP v spojení s čl. 9 ods. 2.4 písm. d), e), h) a j) VZP odstúpil listom dňa 12. apríla 2012 od Zmluvy o poskytnutí NFP. Žalobca 1/ následne 19. apríla 2012 zaslal žalovanému žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov, a to v sume 44 706,79 eura poskytnutých z prostriedkov Európskej únie a v sume 7 889,43 eura poskytnutých z prostriedkov štátneho rozpočtu. Žalovaný v lehote 50 dní a ani na základe opakovanej výzvy finančné prostriedky nevrátil.

1.2. Súd prvej inštancie uznesením z 28. októbra 2015 pripustil zmenu žalobného petitu v časti trov konania vo výške 9 % ročne zo sumy 52 596,22 eura od 27. júna 2012 do zaplataenia. Uznesením súdu prvej inštancie z 26. januára 2016 č. k. 9Cb/146/2014-359 súd pripustil vstup žalobcu 2/ do konania a pripustil zmenu žalobného petitu tak, že žalovaný je povinný zaplatiť istinu 52 596,22 eura s prísľušenstvom žalobcovi 1/ alebo žalobcovi 2/, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovaný je povinný nahradiť trovy konania žalobcovi 1/ a žalobcovi 2/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Uvedené uznesenie súdu prvej inštancie bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Prešove zo 14. decembra 2017 č. k. 4Cob/22/2016-394. Žalobca 1/ podaním doručeným súdu 4. decembra 2019 zobral žalobu späť a žiadal o zastavenie konania voči žalobcovi 1/.

1.3. Žalovaný v spore namietal aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu 1/, keď správne malo žalovať Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a po vstupe tohto subjektu ako žalobcu 2/ do konania žalovaný namietal aktívnu legitimitáciu aj tohto subjektu. Súd prvej inštancie k posúdeniu aktívnej vecnej legitimitácie žalobcov uviedol, že v danej veci ide o vrátenie nenávratného finančného príspevku poskytnutého žalovanému, na základe zmluvy, t. j. zo záväzkového vzťahu medzi konkrétnymi subjektmi, a to žalobcom 2/ ako poskytovateľom zastúpeným Fondom sociálneho rozvoja (pôvodný žalobca 1/) a žalovaným podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OBZ“) a § 15 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 528/2008 Z. z.“) a v zmysle § 20 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Aktívna vecná legitimitácia žalobcu 1/ vychádzala zo splnomocnenia sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom na plnenie úloh riadiaceho orgánu uzatvoreného podľa § 7 a § 8 zákona č. 528/2008 Z. z. medzi žalobcom 2/ ako riadiacim orgánom a žalobcom 1/ ako sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom z 1. apríla 2014. Podľa bodu 4.3.14 splnomocnenia bol žalobca 1/ oprávnený uplatniť všetky aj súdne kroky smerujúce k finančnému vysporiadaniu, t. j. mal aktívnu legitimitáciu v tomto spore. Splnomocnením prišlo k delegovaniu úloh žalobcu 2/ na žalobcu 1/, ktorý bol oprávnený vo vlastnom mene vystupovať a konať voči žalovanému v rozsahu splnomocnenia. Z vykonaného dokazovania bolo podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že nenávratný finančný príspevok bol žalovanému poskytnutý prostredníctvom žalobcu 1/ v rámci jeho úloh, ktoré vymedzil jeho zriaďovateľ a žalobca 1/ ako právny nástupca Fondu sociálneho rozvoja je vo veci aktívne legitimovaný ako nositeľ hmotnoprávných práv a povinností. Žalovaný namietal aj aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu 2/. Súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2Cdo/94/2002, v ktorom bol vysvetlený rozdiel medzi pohľadávkami, z ktorých je oprávnený priamo štát a z ktorých je oprávnený priamo správca. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/11/2015 uzavrel, že v prípade, ak správca majetku štátu vstúpi do záväzkového vzťahu s treťou osobou, voči ktorej vznikne pohľadávka, ide nepochybne o pohľadávku, z ktorej je oprávnený priamo správca a nie štát. V danej veci zmluvu uzatvoril žalobca 2/ ako samostatný subjekt a postup pri vrátení príspevku riadiacim orgánom je upravený podľa § 28 ods. 1 a 8 zákona č. 528/2008 Z. z., pričom definícia pohľadávky z príspevku je uvedená v § 2 písm. l) zákona č. 528/2008 Z. z. a v čl. 10 ods. 2 VZP. Žalovaný je povinný vrátiť nenávratný finančný príspevok poskytovateľovi, teda žalobcovi 2/.

1.4. Žalovaný sa v konaní bránil aj tvrdením, že nebol dôvod na odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí NFP. Súd prvej inštancie vyhodnotil odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku ako platné a spĺňajúce zákonné a zmluvné predpoklady odstúpenia od zmluvy. Odstúpenie od zmluvy bolo riadne doručené žalovanému a týmto dňom 7. mája 2014 nadobudlo účinnosť s poukazom na čl. 9 ods. 2 bod 2.8 VZP. Nie je žiadna pochybnosť, že Fond sociálneho rozvoja pri odstúpení od zmluvy konal v zastúpení za žalobcu 2/. Žalobca 2/ je v zmysle uznesenia Vlády Slovenskej republiky č. 832 z 8. októbra 2006 riadiacim orgánom pre operačný program „Zamestnanosť a sociálne inklúzia“, v rámci ktorého bola uzatvorená medzi sporovými stranami zmluva. Uznesením Vlády Slovenskej republiky č. 1023 zo 6. decembra 2006 boli určené pre výkon implementácie operačného programu „Zamestnanosť“ a

sociálna inklúzia“ dva sprostredkovateľské orgány pod riadiacim orgánom, a to Fond sociálneho rozvoja a Sociálna implementačná agentúra. Fond sociálneho rozvoja vystupoval ako sprostredkovateľský orgán pre operačný program, s ktorým žalobca 2/ ako orgán riadiaci uzatvoril za účelom zastúpenia vo veciach nenávratného finančného prostriedku v rámci operačného programu splnomocnenie o delegovaní právomocí. Priamo zo Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku vyplýva, že zmluvu uzatvoril žalobca v zastúpení Fondom sociálneho rozvoja, ktorý ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom plnil úlohy na základe § 7, § 8 zákona č. 528/2008 Z. z. V zmysle § 8 ods. 3 zákona č. 528/2008 Z. z. sa na sprostredkovateľský orgán vzťahujú práva a povinnosti riadiaceho orgánu ustanovené týmto zákonom v rozsahu určenom v splnomocnení. So žalovaným bola uzatvorená len jediná zmluva, ktorá bola v odstúpení od zmluvy presne špecifikovaná. Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že Fond sociálneho rozvoja mal na odstúpenie od zmluvy splnomocnenie a preto možno uzavrieť, že od zmluvy odstúpil oprávnený subjekt.

1.5. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že v zmysle čl. 9 bod 2.7 VZP k Zmluve o poskytnutí NFP je v prípade podstatného porušenia zmluvy zmluvná strana oprávnená od zmluvy odstúpiť okamžite, len čo sa o tomto porušení dozvedela. Preto pokiaľ žalobca odstupoval od zmluvy z dôvodu podstatných porušení, nebol dôvod poskytovať žalovanému dodatočnú lehotu na splnenie povinností.

1.6. Žalovaný sa v bode 2.4 Zmluvy o poskytnutí NFP zaviazal realizovať projekt riadne a včas najneskôr v termíne ukončenia realizácie aktivít projektu, t. j. do 31. októbra 2011. Realizácia aktivít projektu bola v zmysle doručeného oznámenia žalovaného pozastavená od 10. januára 2011 z dôvodu omeškania žalobcu s platbou, preto v zmysle čl. 7 ods. 3 VZP bola automaticky predĺžená o čas omeškania žalobcu 1/. Dňa 8. augusta 2011 bola evidovaná platba žalovanému, na základe schválenej žiadosti o platbu č. 27120230043202, čím odpadol dôvod na pozastavenie realizácie aktivít projektu žalovaným. Žalovaný mal povinnosť pokračovať, nestalo sa tak, preto bol listom z 28. septembra 2011 upozornený na povinnosť pokračovať v realizácii aktivít projektu. Následne bol opakovane vyzvaný listom z 28. novembra 2011 na pokračovanie realizácie aktivít projektu. Žalovaný neobnovil realizáciu aktivít projektu a neukončil realizácie aktivít projektu v zmysle Zmluvy o poskytnutí NFP, čím podstatne porušil zmluvu. Ďalej žalovanému bola poskytnutá zálohová platba 26. marca 2010 a táto suma mala byť priebežne zúčtovaná na formulári žiadosti o platbu. Žalovaný podal žiadosť o platbu na čiastku 16 813,31 eura a čiastku 25 312,04 eura. Dňa 15. júla 2011 bol vyhotovený záznam z administratívnej kontroly, v ktorom ako oprávnený a teda schválený výdavok bola určená suma vo výške 1 856,87 eura, teda suma 14 956,44 eura bola neoprávneným výdavkom. Dňa 3. novembra 2011 bol vyhotovený ďalší záznam z administratívnej kontroly, v ktorom bol ako oprávnený výdavok určená suma 7 958,08 eura a suma 17 353,96 eura bola určená ako neoprávnený výdavok. V zmysle čl. 16 bod 4.15 VZP nárok žalovaného na vyplatenie príslušnej platby vzniká len v rozsahu, v akom žalobca rozhodne o oprávnenosti výdavkov projektu. Keďže došlo k nesprávnemu zúčtovaniu zálohových platieb bol žalovaný v zmysle čl. 16 bod 4.7 VZP povinný do 14 dní odo dňa oznámenia vrátiť časť poskytnutej zálohovej platby vo výške 14 956,44 eura, ako aj časť poskytnutej zálohovej platby vo výške 17 353,96 eura na účet podľa bodu 1.2 Zmluvy o poskytnutí NFP. Žalovaný bol na vrátenie neoprávnených výdavkov opakovane vyzývaný, k vráteniu finančných prostriedkov ale neprišlo, čím zo strany žalovaného prišlo k porušeniu Zmluvy o poskytnutí NFP. Žalovaný súčasne neposkytol informácie v súlade s podmienkami Zmluvy o poskytnutí NFP. Dňa 2. novembra 2011 a opakovane 28. novembra 2011 bol žalovaný požiadaný o predloženie harmonogramu činností pre nasledujúce obdobie. Žalovaný, ale harmonogram a ani oznámenie o obnovení realizácie aktivít žalobcovi 1/ nedoručil, čím podstatne porušil Zmluvu o poskytnutí NFP. Ďalším dôvodom pre odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí NFP bolo porušenie zmluvy spôsobom, ktorý je považovaný za nezrovnalosť v zmysle čl. 2 ods. 7 Nariadenia ES č. 1083/2006. Žalovaný nevrátil finančné prostriedky, preto bol požiadaný 24. januára 2012 o ich vrátenie do 50 dní od doručenia žiadosti. Žalovaný finančné prostriedky nevrátil a takéto konanie bolo potrebné považovať za nezrovnalosť, ktorou prišlo k podstatnému porušeniu Zmluvy o poskytnutí NFP.

1.7. Vo vzťahu k späťvzatiu žaloby žalobcom 1/ súd prvej inštancie uviedol, že podaním z 2. decembra 2019 vzal žalobca 1/ žalobu späť a žiadal konanie voči nemu zastaviť. Žalovaný so zastavením konania nesúhlasil poukazujúc na § 146 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Súd prvej inštancie rozhodujúci v tejto veci vyhodnotil, že nárok v tomto spore nie sú oprávnení uplatňovať súčasne obidvaja žalobcovia. Z uvedených dôvodov nezhliadol vážne dôvody nesúhlasu žalovaného so späťvzatím žaloby vo vzťahu k žalobcovi 1/. Súd prvej inštancie preto konanie vo vzťahu k žalobcovi 1/ zastavil.

1.8. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že nárok žalobcu vznikol z dôvodu odstúpenia od Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného prostriedku listom z 12. apríla 2012 v súlade s čl. 10 bod VZP a § 351 ods. 2 OBZ. Súd prvej inštancie poukázal na čl. 9 bod 2.1 a čl. 10 ods. 2 a 6 VZP podľa ktorých, ak

dôjde k odstúpeniu, prijímateľ je povinný vrátiť poskytovateľovi nenávratný finančný príspevok vyplatený do času odstúpenia do 50 dní od doručenia žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov.

2. Na základe odvolania žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 19. novembra 2020 č. k. 3Cob/50/2020-583, v spojení s opravným uznesením zo 7. decembra 2021 č. k. 3Cob/50/2020-667, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II. a IV. a žalobcom priznal proti žalovanému spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uvedený rozsudok odvolacieho súdu bol zrušený uznesením najvyššieho súdu z 31. januára 2023 č. k. 4Obdo/3/2022-706 a vec bola vrátená odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Odvolací súd opätovne vo veci rozhodol rozsudkom z 29. mája 2023 č. k. 2Cob/8/2023-752, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalobcovi 1/ priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % a rovnako žalobcovi 2/ priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav a zo zistených skutočností vyvodil aj správne právne závery. Odvolací súd sa stotožnil so záverom, že žalobca 2/ je aktívne legitimovaný na vymáhanie v konaní uplatnenej pohľadávky. Žalobca 2/ uzatvoril Zmluvu o poskytnutí NFP vo svojom mene ako subjekt s vlastnou právnou subjektivitou a štát nebol zmluvnou stranou, preto ani nie je aktívne legitimovaný na vymáhanie nenávratného príspevku. Pohľadávka z odstúpenia od zmluvy, ktorá je predmetom tohto konania, nevznikla zo zákona, na základe zákona a ani z činnosti správcu pohľadávky štátu alebo na základe činnosti správcu pohľadávky štátu, keďže nárok na vrátenie finančného príspevku vznikol ku dňu odstúpenia poskytovateľa príspevku od obchodnej zmluvy uzatvorenej s prijímateľom príspevku. Podľa odvolacieho súdu preto neobstoja argumentácia žalovaného o aplikácii zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pohľadávkach štátu“).

3.2. Odstúpením od zmluvy sa zmluvný nárok na vrátenie príspevku nestal pohľadávkou štátu, ktorú by spravoval žalobca 2/. Aj z ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. vyplýva, že prijímateľ je povinný vrátiť príspevok alebo jeho časť podľa osobitného predpisu za podmienok a spôsobom uvedeným v zmluve. Odvolací súd uviedol, že neobstoja ani obrana žalovaného poukazujúca na § 2 písm. l) zákona č. 528/2008 Z. z. v jeho znení ku dňu doručenia odstúpenia od zmluvy žalovanému. Uvedená právna úprava bola zavedená do predmetného ustanovenia až po zrealizovaní odstúpenia od zmluvy. Zákon o pohľadávkach štátu sa preto na pohľadávku uplatnenú v tomto konaní nemôže uplatňovať. Nad rámec vyššie uvedeného odvolací súd doplnil, že v zmysle § 2 písm. a) zákona o pohľadávkach štátu, ktorý v čase odstúpenia od zmluvy neplatil, teda nebol ani účinný, je pohľadávkou štátu právo štátu na peňažné plnenie, ktoré vzniklo zo zákona, na základe zákona, z činnosti správcu pohľadávky štátu alebo na základe činnosti správcu pohľadávky štátu, jeho hodnota je určená alebo určiteľná a dlžník je známy. Pohľadávka uplatňovaná v tomto konaní nie je pohľadávkou, ktorá by vznikla zo zákona, na základe zákona, alebo z ďalších dôvodov uvedených v § 2 písm. a) zákona o pohľadávkach štátu. Odstúpením od zmluvy sa nestal tento nárok nárokom štátu. Nestalo sa tak ani po tom, čo bol prijatý a nadobudol účinnosť zákon o pohľadávkach štátu a ani po tom, čo od 1. júna 2017 nadobudla účinnosť úprava § 2 písm. l) zákona č. 528/2008 Z. z. Nie je preto relevantné aplikovať § 1 ods. 3 písm. c) a ani § 1 ods. 4 zákona o pohľadávkach štátu. Odvolací súd poukázal na zhodné závery prijaté vo veciach vedených na odvolacom súde pod sp. zn. 9Co/34/2019, 7Cob/28/2017, 4Cob/33/2017, ďalej a Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 8Cob/138/2015 a 8Cob/541/2014, na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cob/111/2017 a na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 32Cob/14/2021.

3.3. Vo vzťahu k námietke žalovaného týkajúcej sa zastavenia konania odvolací súd uviedol, že o pristúpení žalobcu 2/ do konania a o pripustení zmeny žalobného návrhu bolo rozhodované uznesením súdu prvej inštancie z 26. januára 2016 č. k. 9Cb/146/2014-359. Uznesenie odvolacieho súdu zo 14. decembra 2017 č. k. 4Cob/22/2016-394 bolo rozhodnutie v časti týkajúcej sa pripustenia vstupu žalobcu 2/ do konania potvrdené. Odvolací súd nevyhodnotil námietky odvolateľa o zneužití inštitútu pristúpenia ďalšieho žalobcu za dôvodné. Žalovaný svoj nesúhlas so späťvzatím žaloby odôvodnil zneužitím inštitútu pristúpenia do konania. V konaní bolo podľa odvolacieho súdu preukázané, že žalobca 1/ vystupoval v právnom vzťahu so žalovaným ako zástupca žalobcu 2/. Ak podal žalobu samostatne a do konania po podaní žaloby vstúpil na strane žalobcu 2/ riadiaci orgán pre účely poskytovania pomoci z fondov ES, jeho vystupovanie v konaní je už bez zjavného právneho záujmu. Pokiaľ žalobca 1/ vzal následne svoj žalobný návrh späť, nesúhlas žalovaného so späťvzatím nemožno vyhodnotiť ako nesúhlas z vážnych dôvodov. Inú argumentáciu týkajúcu sa nesúhlasu so späťvzatím žalovaný nepoužil.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktorým dovolaciemu súdu navrhuje, aby rozsudok odvolacieho súdu spoločne s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4.1. Dovolací dôvod vidí žalovaný vo vade podľa § 420 písm. f) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a neurčitý. Odvolací súd neposkytol dostatočné odpovede týkajúce sa námietky zneužitia inštitútu pristúpenia do konania. Pokiaľ odvolací súd tvrdí, že žalobca 1/ je zástupcom žalobcu 2/, je zrejmé, že žalobca 1/ nebol aktívne legitimovaný. Absencia aktívnej legitimácie existujúceho žalobcu vylučuje, aby do konania pristúpil ďalší subjekt na strane žalobcu. Dovolateľ poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/3838/10. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal aktívnou legitimáciou žalobcu 1/. Odvolací súd súčasne nedal podľa dovolateľa odpoveď na otázku, či je daná pôsobnosť zákona o pohľadávkach štátu. Žalobca 2/ pristúpil do konania so svojim nárokom v roku 2016, teda už za účinnosti zákona o pohľadávkach štátu. Zákon o pohľadávkach štátu pritom nestanovuje podmienku, aby jeho vecná pôsobnosť bola podmienená existenciou zmluvy, ktorej zmluvnou stranou by mal byť výlučne štát. Naopak zákon o pohľadávkach štátu odkazuje priamo na zákon č. 528/2008 Z. z. V konaní nie je sporné, že ide o uplatnenie pohľadávky z príspevku, ktorý bol poskytnutý v režime zákona č. 528/2008 Z. z. Zákon o pohľadávkach štátu prezumuje, že pohľadávka štátu môže vzniknúť z právnych vzťahov, v ktorých stranou je správca a nie štát. Žalobca 2/ spĺňa definíciu správcu pohľadávky štátu v zmysle § 3 ods. 1 zákona o pohľadávkach štátu, keďže je rozpočtovou organizáciou štátu, ktorá hospodári s prostriedkami štátneho rozpočtu. V § 28b ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. je riadiaci orgán vyslovene označený ako správca pohľadávky. Odvolací súd nevysvetlil z akého dôvodu nie je možné považovať odstúpenie od zmluvy za činnosť správcu v zmysle zákona o pohľadávkach štátu. Nárok na vrátenie poskytnutého plnenia vzniká ex lege, na základe § 351 ods. 2 OBZ. Odôvodnenie poskytnuté odvolacím súdom podľa dovolateľa neposkytuje odpovede, prečo odvolací súd nepovažoval odstúpenie od zmluvy a následne vznik pohľadávky na vrátenie plnenia za právne skutočnosti v zmysle § 2 písm. a) zákona o pohľadávkach štátu. Žalovaný poukázal na § 24 ods. 2 zákona o pohľadávkach štátu, podľa ktorého sa ustanovenia tohto zákona vzťahujú aj na pohľadávky štátu, ktoré vznikli pred 1. januárom 2015. V zmysle § 22 ods. 1 zákona o pohľadávkach štátu bol správca povinný do 31. decembra 2016 odplatne postúpiť písomnou zmluvou na poverenú osobu splatné pohľadávky štátu, ktoré vznikli do 31. decembra 2013. Žalovaný na záver dovolania uviedol, že závery odvolacieho súdu sú nepreskúmateľné a súčasne je záver o aktívnej legitimácii na strane žalobcu 2/ nesprávny. Podľa dovolateľa je práve z dôvodu aplikácie kogentnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 374/2014 Z. z. potrebné dospieť k záveru, že nositeľom žalovanej pohľadávky je štát a žalobca 2/ je iba správcou a nie je v tomto konaní aktívne legitimovaný.

5. Žalobcovia doručili súdu vyjadrenie k dovolaniu z 27. septembra 2023. Žalobcovia žiadali vo vyjadrení o preverenie dovolateľom predloženého splnomocnenia, keď podpis Mgr. G. V. sa javil ako skopírovaný a prilepený z iného dokumentu. Podľa žalobcov neprišlo k naplneniu dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu podľa žalobcov dáva vyčerpávajúce odpovede na všetky podstatné skutkové a právne otázky. Samotná skutočnosť, že žalovaný nesúhlasí s právnym názorom všeobecného súdu nemôže viesť k záveru o arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Pristúpením žalobcu 2/ do konania prišlo k realizácii procesných práv žalobcu 2/ a nie procesných práv žalovaného. Námietky žalovaného vo vzťahu k pristúpeniu žalobcu 2/ do konania a vo vzťahu k zastaveniu konania voči žalobcovi 1/ sú irelevantné vzhľadom na aktuálny stav veci. Podľa žalobcov je zároveň zákon o pohľadávkach štátu neaplikovateľný na tunajšie konanie z dôvodu jeho neskoršej účinnosti. Žalobca 2/ uzatvoril Zmluvu o poskytnutí NFP vo vlastnom mene, teda je oprávnený uplatňovať aj pohľadávku vo vlastnom mene. Žalobcovia poukázali na rozsudok Krajského súdu v Trnave z 28. júna 2022 č. k. 32Cob/14/2021-1010 a uznesenie z 31. marca 2020 č. k. 10Co/92/2019-266. Prípadné posúdenie nedostatku aktívnej legitimácie na strane žalobcu 2/ by podľa žalobcov reprezentovalo nadmerný formalizmus, ktorý by viedol k zjavnej nespravodlivosti. Ak bol aj súd toho názoru, že žalobca 2/ nebol správne označený v žalobe, mal žalobcu vyzvať na odstránenie vady žaloby. Žalovaný počas celého konania nespochybnil existenciu, dôvodnosť, titul a ani výšku nároku, ktorý je predmetom žaloby. Žalobcovia navrhujú dovolanie žalovaného odmietnuť, prípadne zamietnuť.

6. Najvyšší súd výzvou z 24. júla 2024 vyzval žalovaného na predloženie originálu plnomocenstva v lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy. Žalovaný doručil najvyššiemu súdu 5. augusta 2024 originál splnomocnenia na zastupovanie pred dovolacím súdom, z uvedeného dôvodu najvyšší súd považoval podmienku podľa § 429 CSP za splnenú.

7. Žalobca 2/ doručil dňa 5. decembra 2024 najvyššiemu súdu podanie zo 4. decembra 2024 označené ako Doloženie uznesení Najvyššieho súdu SR, ktorého prílohou boli uznesenia najvyššieho súdu z 19. decembra 2023 sp. zn. 5Obdo/30/2022, z 30. novembra 2023 sp. zn. 5Obdo/30/2022 a z 28. júna 2024 sp. zn. 4Obdo/20/2023. Žalobca 2/ doručil najvyššiemu súdu dňa 2. apríla 2025 aj podanie z 2. apríla 2025 označené Doloženie Uznesenia Najvyššieho súdu SR a oznámenie o zrušení žalobcu 1/, ktorého prílohou bolo uznesenie najvyššieho súdu z 29. januára 2025 sp. zn. 2Cdo/125/2022 a rozsudok Krajského súdu v Prešove z 13. mája 2021 sp. zn. 9Co/40/2020, spolu s Rozhodnutím ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o zrušení rozpočtovej organizácie Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zo dňa 24. novembra 2023.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená advokátom v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť.

9. V priebehu dovolacieho konania prišlo k zániku žalobcu 1/ na základe Rozhodnutia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky o zrušení rozpočtovej organizácie Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky z 24. novembra 2023 číslo spisu 29639/2023-M OPS, číslo záznamu 146010/2023 (ďalej len „Rozhodnutie“), a to ku dňu 31. decembra 2023. V súlade s čl. I. Rozhodnutia a v súlade s Delimitačným protokolom z 29. decembra 2023 všetky práva a povinnosti žalobcu 1/ prešli po dni zrušenia na zriaďovateľa, ktorým je žalobca 2/.

10. Podľa § 64 CSP ak strana zanikne počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd rozhodne, že v konaní pokračuje s jej právnym nástupcom. Ak právne nástupcu niet, súd konanie zastaví.

11. Dovolateľ v dovolacom konaní napadol rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu, teda aj v časti výroku I., ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II., ktorým bolo konanie voči žalobcovi 1/ zastavené. Vzhľadom na zánik žalobcu 1/ v priebehu dovolacieho konania, kedy k zrušeniu a zániku žalobcu 1/ prišlo na základe Rozhodnutia k dátumu 31. decembra 2023, najvyšší súd rozhodol v zmysle § 64 CSP o pokračovaní v dovolacom konaní so žalobcom 2/, na ktorého prešli práva a povinnosti žalobcu 1/.

12. Dovolateľ tvrdí prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, teda nesprávnym procesným postupom súdu malo byť žalovanému znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozsudok odvolacieho súdu nedáva podľa dovolateľa odpovede na podstatné otázky, ktoré v konaní vznikli, najmä vo vzťahu k aktívnej legitímácii žalobcu 2/ a pôsobnosti zákona o pohľadávkach štátu na žalobcom uplatnený nárok.

13. Najvyšší súd konštatuje, že nedostatočná kvalita súdneho rozhodnutia, ktorého odôvodnenie nezodpovedá procesným požiadavkám práva na spravodlivý proces, môže byť predmetom dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP (m. m. IV. ÚS 154/2020, IV. ÚS 447/2020, I. ÚS 570/2020). Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sporovej strany nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sporovej strany adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (m. m. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018). Odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu je pritom potrebné posudzovať spoločne, pretože tvoria jeden celok (porovnaj II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08).

14. Po dôkladnom oboznámení sa s dôvodmi rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie, najvyšší súd konštatuje, že dovolateľom tvrdené procesné pochybenie odvolacieho súdu nezistil.

15. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku (ods. 19. a nasl.) uviedol, že žalobca 2/ uzatvoril Zmluvu o poskytnutí NFP vo svojom mene ako subjekt s vlastnou právnou subjektivitou, pričom štát nebol zmluvnou stranou, preto nie je ani aktívne legitimovaný na vymáhanie nenávratného finančného príspevku. Pohľadávka uplatňovaná v tomto konaní nevznikla podľa odvolacieho súdu zo zákona, na základe zákona, z činnosti správcu pohľadávky alebo na základe činnosti správcu pohľadávky, ale na základe odstúpenia od zmluvy. Odvolací súd dodal, že ustanovenie § 2 písm. l) zákona č. 528/2008 Z. z. nadobudlo platnosť a účinnosť až po zrealizovaní odstúpenia od predmetnej zmluvy, teda v čase po vzniku pohľadávky. Zároveň zákon o pohľadávkach štátu nebol v čase odstúpenia od Zmluvy o

poskytnutí NFP účinný. Zákon o pohľadávkach štátu sa preto na v konaní uplatňovanú pohľadávku vzťahovať nemôže. Odvolací súd zdôraznil, že žalobcom 2/ uplatňovaná pohľadávka v tomto konaní má povahu nárok z odstúpenia od zmluvy a odstúpením od zmluvy sa tento nárok nestal nárokom štátu.

16. Najvyšší súd k tomuto záveru poukazuje aj na uznesenie najvyššieho súdu z 27. apríla 2022 sp. zn. 9Cdo/109/2020, ako aj na uznesenie najvyššieho súdu z 19. decembra 2023 sp. zn. 5Obdo/30/2022, v ktorých sa najvyšší súd vysporiadal s obdobnou dovolacou argumentáciou žalovaného týkajúcou sa aplikácie zákona o pohľadávkach štátu a dospel k záveru, že zákon o pohľadávkach štátu sa na právne posúdenie pohľadávky uplatňovanej žalobcom neaplikuje. Dovolací súd preto konštatuje, že žalovaným namietaný dovolací dôvod spočívajúci v nedostatočnom alebo zjavne nelogickom vysporiadaní sa s aktívnou vecnou legitimitáciou žalobcu 2/ v tomto konaní nezistil, odvolací súd adresne a v súlade s predchádzajúcim procesným usmernením dovolacieho súdu poskytol žalovanému odpoveď na otázku, prečo sa zákon o pohľadávkach štátu na pohľadávku uplatňovanú v tomto konaní aplikovať nemá. Odvolací súd zároveň právny záver prijal v súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, ako aj krajských súdov, na čo odvolací súd poukázal aj v odôvodnení svojho rozhodnutia.

17. Dovolací súd zároveň nad rámec vyššie uvedeného dopĺňa, že pokiaľ aj žalovaný poukazuje na § 22 ods. 1 veta prvá zákona o pohľadávkach štátu, podľa vety štvrtej predmetného ustanovenia, správca by ani nebol povinný postúpiť pohľadávku štátu, keďže by (v prípade správnosti dovolateľovej argumentácie) išlo o pohľadávku štátu uplatnenú už v čase nadobudnutia účinnosti zákona o pohľadávkach štátu návrhom na príslušnom súde (v znení účinnom do 30. decembra 2015 „ktorá sa vymáha v konaní podľa osobitných predpisov“).

18. Z uvedených dôvodov nemožno dospieť k záveru o naplnení dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v otázke aktívnej vecnej legitímácie žalobcu 2/. Dovolená argumentácia žalovaného zodpovedá skôr nesúhlasu žalovaného so závermi odvolacieho súdu, jednoznačne ale nie je možné prijať záver, že by odvolací súd k tejto otázke žalovanému na jeho odvolacie námietky neposkytol adekvátne odpovede.

19. Ďalšie dovolacie námietky žalovaného sa týkali odôvodnenia záveru odvolacieho súdu o možnosti pristúpenia žalobcu 2/ do konania, pokiaľ u žalobcu 1/ od počiatku chýbala aktívna vecná legitímácia a zastavenia konania voči žalobcovi 1/. K uvedenej námietke odvolací súd uviedol, že o pristúpení žalobcu 2/ do konania a o pripustení zmeny žalobného návrhu bolo rozhodované uznesením súdu prvej inštancie z 26. januára 2016 č. k. 9Cb/146/2014-359 a v časti pripustenia pristúpenia žalobcu 2/ do konania aj uznesením odvolacieho súdu zo 14. decembra 2017 č. k. 4Cob/22/2016-394. V uvedenom rozhodnutí odvolací súd uviedol, že povinnosťou súdu bolo pri návrhu na pristúpenie žalobcu 2/ do konania v zmysle zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov skúmať, či ten, kto má do konania pristúpiť, má spôsobilosť byť účastníkom konania, teda či neexistuje procesný dôvod pre to, aby nebolo vyhovené návrhu žalobcu na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcu. Najvyšší súd dopĺňa, že samotný žalobca 1/ v návrhu na pripustenie vstupu ďalšieho účastníka do konania na strane navrhovateľa z 15. januára 2016 uviedol, že predmetný návrh podal z opatrnosti a z dôvodu, že uplatnený nárok je spolu so žalobcom 1/ oprávnený vymáhať vo vlastnom mene aj žalobca 2/, keďže v prípade žalobcu 2/ ide o riadiaci orgán v zmysle zákona č. 528/2008 Z. z. a v prípade žalobcu 1/ ide o sprostredkovateľský orgán, ktorý konal v zmysle zákonného splnomocnenia. Súd prvej inštancie následne v odôvodnení rozsudku uviedol, že aktívna vecná legitímácia žalobcu 1/ vychádzala zo splnomocnenia sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom na plnenie úloh riadiaceho orgánu, ktoré bolo uzatvorené podľa § 7 a 8 zákona č. 528/2008 Z. z. V zmysle bodu 4.3.14 splnomocnenia bol žalobca 1/ oprávnený uplatniť všetky, aj súdne, kroky smerujúce k finančnému vysporiadaniu. Podľa súdu prvej inštancie mal preto aj žalobca 1/ aktívnu vecnú legitímáciu v tomto spore. Najvyšší súd z uvedených dôvodov konštatuje, že v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu procesnú vadu tvrdenú dovolateľom nezistil. Súd prvej inštancie skúmal návrh na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalobcu z procesného hľadiska, pričom v čase jeho podania zo strany žalobcu 1/ ani nebolo zrejmé, že by žalobca 1/ od počiatku nemal aktívnu vecnú legitímáciu v konaní. Otázka pristúpenia žalobcu 2/ do konania bola zároveň už právoplatne vyriešená uznesením odvolacieho súdu zo 14. decembra 2017 č. k. 4Cob/22/2016-394.

20. Žalovaný ďalej nesúhlasil so zastavením konania voči žalobcovi 1/, na základe späťvzatia žaloby žalobcom 1/. Odvolací súd k tejto námietke žalovaného uviedol, že bolo potrebné skúmať, či nesúhlas

žalovaného so späťvzatím žaloby je opodstatnený vážnymi dôvodmi tak, ako to predpokladá § 146 ods. 1 CSP. Odvolací súd uviedol, že žalovaný založil svoj nesúhlas so zastavením konania voči žalobcovi 1/ výlučne na námietkach o zneužití inštitútu pristúpenia do konania. V konaní bolo pritom podľa odvolacieho súdu preukázané, že žalobca 1/ vystupoval v právnom vzťahu so žalovaným ako zástupca žalobcu 2/, preto pokiaľ neskôr vstúpil do konania žalobca 2/ ako riadiaci orgán pre účely poskytovania pomoci z fondov ES, vystupovanie žalobcu 1/ v konaní už bolo bez zjavného právneho záujmu. Súd prvej inštancie súčasne žalovanému proti žalobcovi 1/ priznal nárok na náhradu trov konania. Najvyšší súd konštatuje, že odvolací súd zrozumiteľne uviedol prečo dôvody uvádzané žalovaným nepovažoval za vážne dôvody v zmysle § 146 ods. 1 CSP. Dôkazné bremeno existencie vážnych dôvodov pre nesúhlas so späťvzatím žaloby je na žalovanom a posudzovanie vážnosti dôvodov je výlučne vecou voľného hodnotenia súdu. Dovolací súd zároveň konštatuje, že z dôvodov uvádzaných žalovaným nie je zrejmé, aké jeho práva a právne záujmy mohli byť zastavením konania voči žalobcovi 1/ ohrozené, keď dôvody uvádzané žalovaným smerujú primárne voči pristúpeniu žalobcu 2/ do konania. Samotné zastavenie konania voči žalobcovi 1/ už následne na pristúpenie žalobcu 2/ do konania nemalo žiaden vplyv. Pokiaľ by aj neprišlo k zastaveniu konania voči žalobcovi 1/, uvedené by nič nezmenilo na skutočnosti, že žalobca 2/ pristúpil do konania na strane žalobcu.

21. Najvyšší súd z uvedených dôvodov konštatuje, že namietanú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil ani v časti dovolateľových námietok týkajúcich sa pristúpenia žalobcu 2/ do konania a zastavenia konania voči žalobcovi 1/. Odvolací súd svoje závery zrozumiteľne a adresne zdôvodnil a samotná skutočnosť, že dovolateľ so závermi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania.

22. Vzhľadom na vyššie prijaté závery o neprípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

23. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.